

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başvuru Numarası : 2013/5949

Karar Tarihi : 12/3/2015

Başkan : Alparslan ALTAN

Üyeler : Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Recep KÖMÜRCÜ

Engin YILDIRIM

Celal Mümtaz AKINCI

Raportör : Bahadır YALÇINÖZ

Başvurucu : Ahmet TÜRKO

Vekili : Av. Sadık GÖKKAYA

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvurucu, 1-12/2004 dönemi için tarh edilen vergi ziyaı cezalı gelir vergisinin tahsili için düzenlenen ödeme emrinin iptali istemiyle açılan davada, Anayasa'nın 2., 11., ve 36. maddelerinde tanımlanan haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüş, tazminat talebinde bulunmuştur.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 2/8/2013 tarihinde Anayasa Mahkemesine doğrudan yapılmıştır. İdari yönden yapılan ön incelemede belirlenen eksiklikler tamamlanmış ve başvurunun Komisyona sunulmasına engel bir durumun bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. İkinci Bölüm Üçüncü Komisyonunca, 8/4/2014 tarihide kabul edilebilirlik incelemesi Bölüm tarafından yapılmak üzere, dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

4. Bölüm Başkanı tarafından 5/9/2014 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

5. Başvuru konusu olay ve olgular Adalet Bakanlığına bildirilmiş, Bakanlık görüşünü 8/10/2014 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuştur.

6. Adalet Bakanlığı tarafından Anayasa Mahkemesine sunulan görüş başvurucuya 16/10/2014 tarihinde bildirilmiş, başvurucu görüşe cevap vermemiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

7. Başvuru formu ve ekleri ile başvuruya konu yargılama dosyası içeriğinden tespit edilen ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucu, çalıştığı firmanın işleri nedeniyle 2004 yılında Ankara ilinde ikamet ettiği dairesini satarak, Adana iline taşınmıştır.

9. Ankara Defterdarlığı İhbarlar ve Denetim Koordinasyon Gelir Müdürlüğünün 1/6/2005 tarihli yazısına ekli liste ve formlar ile Seğmenler Vergi Dairesinin 1/2/2006 yazısına ekli listede aralarında başvurusunun da bulunduğu değer artışı kazancı elde eden kişiler hakkında Başkent Vergi Dairesince gerekli işlemlerin yapılması istenmiştir.

10. Başkent Vergi Dairesi, başvurusunun dairesini satışından dolayı elde ettiği gelirin matrahının takdiri için dosyayı Takdir Komisyonuna sevk etmiş ve Komisyonun kararına istinaden 10/10/2006 tarihli vergi ceza ihbarnamesiyle başvuru adına 1-12/2004 dönemi için vergi ziyai cezalı gelir vergisi tarh etmiş, düzenlenen vergi ceza ihbarnamesini, başvuru tarafından dairenin satın alınması sırasında doldurulan bilgi formunda ve daha sonra dairenin satışı sırasında düzenlenen resmi senette beyan edilen Çetin Emeç Bulvarı 6. Cadde No:35/1 Çankaya/ANKARA adresine göndermiştir.

11. 13/10/2006 tarihli adres tespit tutanağından başvurusunun belirtilen adreste tanınmadığı ve muhtarlık kayıtlarında başvurucuya rastlanılmadığı tespit edilmiş, bunun üzerine ihbarname 9/10/2009 tarihinde yayınlanan gazete ilanıyla ilanên tebliğ edilmiştir.

12. Başvurucu, 2/3/2012 tarihinde Başkent Vergi Dairesinden, dairesinin alış fiyatına ilişkin olarak düzeltme talebinde bulunmuş, Başkent Vergi Dairesi 5/3/2012 tarihinde düzeltme fişi düzenlemiş ve 6/3/2012 tarihli ödeme emri ile alacağı tahsilini istemiştir.

13. Başvurucu, ilanên tebliğin yapıldığı tarihte Adana ilinde ikamet ettiğini, nüfus kayıtları sorgulansa idi adresine ulaşabileceğini, diğer taraftan 1999 yılından beri aynı şirkette çalıştığını, çalıştığı yerden sorgulama yapılsa idi yine adresine ulaşabileceğini belirterek vergi ziyai cezalı ihbarnamenin usulüne uygun tebliğ edilmeksizin düzenlenen ödeme emrine konu alacağın kaldırılması istemiyle yürütmeyi durdurma talepli olarak Ankara 2. Vergi Mahkemesinde dava açmıştır.

14. Ankara 2. Vergi Mahkemesi dava dilekçesini tebligata çıkarmış, Ankara Vergi Dairesi Başkanlığı 15/5/2012 tarihinde kayda giren dilekçesi ile savunmasını sunmuş, bu savunma 14/6/2012 tarihinde başvuru vekiline tebliğ edilmiş, başvuru 16/7/2012 tarihinde savunmaya cevap dilekçesini Mahkemeye sunmuş, Mahkeme aynı gün E.2012/535, K.2012/1433 sayılı kararıyla davayı reddetmiştir. Karar gerekçesi şöyledir:

“Dava dosyasının incelenmesinden; dava konusu ödeme emri içeriği vergi ve cezaya ilişkin ihbarnamenin 13.10.2006 tarihinde davacının bilinen adresinde ilgilinin adreste tanınmadığından tebliğ edilemediği, bu durumun ilgili mahalle muhtarı beyanıyla doğrulandığı ve tutanak altına alındığı, tebligat yapılmadığı gerekçesiyle yerel gazete ve vergi dairesi ilan listesinde ilanên tebligat yoluna gidildiği, ilan listesinin ayrıca ilgili mahalle muhtarlığına bu yazının gönderildiği görülmüştür.

Olayda; dava konusu ödeme emri içeriği vergi ve cezaya ilişkin ihbarnamenin usulüne uygun olarak ilanên tebliğ edildiği ve amme alacağının usulüne uygun olarak kesinleştiğinden kesinleşen alacak için davacı şirket adına ödeme emri düzenlenmesinde usul ve yasaya aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, davanın reddine...”

15. Başvurucu, bu karara karşı yaptığı itiraz başvurusunda, davalı idarenin savunmasına süresinde cevap vermesine rağmen bu dilekçesinin tebliğ çıkarılıp dava

dosyasının tekemmül ettirilmesi gerekirken aynı gün davanın karara bağlanmasının usul hatası olduğunu, ihbarnamenin adrese tebliğinin ve ilan tebliğinin usulüne uygun yapılmadığını, yeterli araştırma yapılmış olsaydı tebliğ adresinin belirlenebileceğini belirterek, İlk Derece Mahkemesi kararının bozulmasını istemiştir.

16. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 21/1/2013 tarih ve E.2012/10269, K.2013/975 sayılı kararı ile itirazı reddetmiştir.

17. Bu karara karşı yapılan karar düzeltme başvurusuna ait dilekçede de itiraz dilekçesinde yer alan hususlar belirtilmiş, Ankara Bölge İdare Mahkemesi 13/6/2013 tarih ve E.2013/9599, K.2013/10553 sayılı kararıyla bu talebi de reddetmiştir.

18. Karar başvurusuya 9/7/2013 tarihinde tebliğ edilmiştir.

19. Başvurucu 2/8/2013 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

B. İlgili Hukuk

20. 6/1/1982 tarih ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 16. maddesi şöyledir:

"1. Dava dilekçelerinin ve eklerinin birer örneği davalıya, davalının vereceği savunma davacıya tebliğ olurur.

2. Davacının ikinci dilekçesi davalıya, davalının vereceği ikinci savunma da davacıya tebliğ edilir. Buna karşı davacı cevap veremez. Ancak, davalının ikinci savunmasında, davacının cevaplandırmasını gerektiren hususlar bulunduğu, davanın görülmesi sırasında anlaşılırsa, davacıya cevap vermesi için bir süre verilir.

3. Taraflar, yapılacak tebliğlere karşı, tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde cevap verebilirler. Bu süre, ancak haklı sebeplerin bulunması halinde, taraflardan birinin isteği üzerine görevli mahkeme kararı ile otuz günü geçmemek ve bir defaya mahsus olmak üzere uzatılabilir. Sürenin geçmesinden sonra yapılan uzatma talepleri kabul edilmez.

..."

21. 4/1/1961 tarih ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 100. maddesi şöyledir:

"Bilinen adrese gönderilen mektuplar posta idaresince muhatabına teslim edildiği tarihte tebliğ edilmiş sayılır."

22. 213 sayılı Kanun'un 101. maddesi şöyledir:

"Bu kanuna göre bilinen adresler şunlardır:

1. Mükellef tarafından işe başlamada bildirilen adresler;

2. Adres değişikliğinde bildirilen adresler;

3. İş bırakmada bildirilen adresler;

4. Vergi beyannamelerinde bildirilen adresler;

5. Yoklama fişinde tesbit edilen adresler;

6. Vergi mahkemesinde dava açma dilekçelerinde ve cevaplarında gösterilen adresler;

7. Yetkili memurlar tarafından bir tutanakla tesbit edilen adresler (İlgilinin tutanakta imzası bulunmak şartıyla);

8. Bina ve arazi vergilerinde komisyonlarca tahrir varakalarında tesbit edilen adresleri.

Mektupların gönderilmesinde bu adreslerden tarih itibariyle tebligat yapacak makama en son olarak bildirilmiş veya bu makamca tesbit edilmiş olanı nazara alınır."

23. 213 sayılı Kanun'un 103. maddesi şöyledir:

"Aşağıda yazılı hallerde tebliğ ilan yoluyla yapılır.

1. *Muhatabın adresi hiç bilinmezse;*

2. *Muhatabın bilinen adresi yanlış veya değişmiş olur ve bu yüzden gönderilmiş olan mektup geri gelirse;*

3. *Başkaca sebeplerden dolayı posta ile tebliğ yapılmasına imkan bulunmazsa;*

4. *Yabancı memleketlerde bulunanlara tebliğ yapılmasına imkan bulunmazsa."*

24. 21/7/1953 tarih ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 1. maddesi şöyledir:

"Devlete, vilayet hususi idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim, harç, ceza tahkik ve takiplerine ait muhakeme masrafı, vergi cezası, para cezası gibi asli, gecikme zammı, faiz gibi fer'i amme alacakları ve aynı idarelerin akitten, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğanlar dışında kalan ve amme hizmetleri tatbikatından mütevellit olan diğer alacakları ile; bunların takip masrafları hakkında bu kanun hükümleri tatbik olunur.

Türk Ceza Kanununun para cezalarının tahsil şekli ve hapse tahvili hakkındaki hükümleri mahfuzdur."

25. 6183 sayılı Kanun'un 58. maddesinin birinci fıkrası ise şöyledir:

"Kendisine ödeme emri tebliğ olunan şahıs, böyle bir borcu olmadığı veya kısmen ödediği veya zamanaşımına uğradığı hakkında tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde alacaklı tahsil dairesine ait itiraz işlerine bakan vergi itiraz komisyonu nezdinde itirazda bulunabilir. İtirazın şekli, incelenmesi ve itiraz incelemelerinin iadesi hususlarında Vergi Usul Kanunu hükümleri tatbik olunur."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

26. Mahkemenin 12/3/2015 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvurunun 2/8/2013 tarih ve 2013/5949 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

27. Başvurucu, dava dosyası tekemmül etmeden İlk Derece Mahkemesinin karar verdiğini, birinci savunmaya verdiği cevap dilekçesinin davalı idareye tebliğinin yapılmadığını, davada yürütmenin durdurulması talebi hakkında karar verilmediğini, vergi ziyai cezalı ihbarnamenin yeterli araştırma yapılmayarak ilan tebliğ edildiğini, 1999 yılından beri aynı şirkette çalıştığını, çalıştığı yerden sorgulama yapılsa veya nüfus kayıtları araştırılrsa idi adresine ulaşılabileceğini, bu nedenle ilan tebligatının usulsüz

olduğunu belirterek, Anayasa'nın 2., 11., ve 36. maddelerinde tanımlanan haklarının ihlal edildiğini iddia etmiş, tazminat talebinde bulunmuştur.

B. Değerlendirme

28. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki tavsifi ile bağlı değildir. Başvurucu, yaptığı bireysel başvuruda silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkesi ile mahkeme erişim hakkının ihlal edildiğinden şikâyet etmektedir. Bu nedenle, başvurunun şikâyetlerinin iki başlık halinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

a. Silahların Eşitliği ve Çelişmeli Yargılama İlkesinin İhlali İddiası

29. Başvurucu, ödeme emrinin iptali istemiyle açtığı davada savunmaya cevap dilekçesinin davalı idareye tebliğ edilmemesi sonucu dava dosyasının tekemmül etmeksizin karar verilmiş olmasından şikâyet etmektedir.

30. Adalet Bakanlığı görüşünde, başvurunun bu kısmının silahların eşitliği çerçevesinde incelenmesi gerektiği, başvurunun davalı idarenin savunmasına karşı sunduğu savunmaya cevap (2. dilekçe) dilekçesinin davalı idareye tebliğe çıkarılmadığı, 2. dilekçenin davalı idareye tebliğe çıkarılması durumunda idarenin vereceği 2. savunmaya başvurunun cevap veremeyeceği, ancak davalı idarenin ikinci savunmasında başvurunun cevaplandırmasını gerektiren hususların davanın görülmesi sırasında anlaşılması halinde davacıya cevap vermesi için derece mahkemesince bir süre verilebileceği hususlarının dikkate sunulması gerektiği ifade edilmiştir.

31. Yapılan yargılama sırasında tanık dinletme hakkı da dâhil olmak üzere delillerin ibrazı ve değerlendirilmesi adil yargılanma hakkının unsurlarından biri olarak kabul edilen silahların eşitliği ilkesi kapsamında kabul edilmekte olup, bu hak adil yargılanma hakkının somut görünümlerinden biridir. Anayasa Mahkemesi de Anayasa'nın 36. maddesi uyarınca inceleme yaptığı birçok kararında, ilgili hükmü Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 6. maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihadı ışığında yorumlamak suretiyle, Sözleşme'nin lafzi içeriğinde yer alan ve AİHM içtihadıyla adil yargılanma hakkının kapsamına dâhil edilen silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkesi gibi ilke ve haklara, Anayasa'nın 36. maddesi kapsamında yer vermektedir (B. No: 2013/1213, 4/12/2013, § 25).

32. Taraflar arasında hakkaniyete uygun bir dengenin sağlanmasını amaçlayan silahların eşitliği ilkesi, mahkeme önünde sahip olunan hak ve yükümlülükler bakımından taraflar arasında eşitliğin sağlanması ve bu dengenin yargılamanın her aşamasında korunmasını ifade etmekte olup, bu usuli güvence gereğince, uyuşmazlığın her iki tarafına da savunmasının temel dayanağı olan delilleri sunma imkânı tanınmalıdır (B.No. 2013/2116, 23/1/2014, § 18; Benzer yöndeki AİHM kararı için bkz. *De Haes ve Gijssels/Belçika*, B. No. 19983/92, 24/02/1997, § 53).

33. Adil yargılanma hakkının unsurlarından olan çelişmeli yargılama ilkesi ise taraflara dava malzemesi hakkında bilgi sahibi olma ve yorum yapma hakkının tanınmasını ve bu nedenle tarafların yargılamanın bütününe aktif olarak katılmasını gerektirmektedir. Bu anlamda, mahkemece tarafların dinlenilmemesi, delillere karşı çıkma imkanı verilmemesi, yargılama faaliyetinin hakkaniyete aykırı hale gelmesine neden olabilecektir (Benzer yöndeki AİHM kararı için bkz. *Ruiz-Mateos/İspanya*, B. No.12952/87, 23/06/1993, § 63). Çelişmeli yargılama ilkesi, silahların eşitliği ilkesi ile yakından ilişkili olup, bu iki ilke birbirini tamamlar niteliktedir. Zira çelişmeli yargılama ilkesinin ihlal edilmesi durumunda,

davasını savunabilmesi açısından taraflar arasındaki denge bozulacaktır. Çelişmeli yargılamanın medeni haklara ilişkin davalarda da kabul ediliyor olması, medeni bir hakka ilişkin yargılamada tarafların duruşmada hazır bulunması da dahil olmak üzere, yargılamanın bütününe aktif olarak katılmalarını gerektirir (B. No. 2013/1780, 20/3/2014, § 25).

34. Anayasa Mahkemesinin silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkeleri bağlamında yapacağı inceleme, başvuru konusu yargılamanın bütünlüğü içinde adil olup olmadığının değerlendirilmesidir (B. No. 2013/2116, 23/1/2014, § 19).

35. 2577 sayılı Kanun'un 16. maddesinde, dava dilekçelerinin ve eklerinin birer örneğinin davalıya, davalının vereceği savunmanın davacıya, davacının ikinci dilekçesinin davalıya, davalının vereceği ikinci savunmanın da davacıya tebliğ edileceği belirtilmiş ve tarafların, yapılacak tebliğlere karşı, tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde cevap verebilecekleri düzenlenmiştir.

36. Başvuru konusu olayda, Ankara 2. Vergi Mahkemesinde açılan davada, davalı idare tarafından sunulan savunma dilekçesine cevap verme süresinin son günü başvuru tarafından cevap dilekçesi verildiği, bu dilekçenin tebligata çıkarılmadığı ve dilekçenin verildiği gün davanın esası hakkında karar verildiği görülmektedir. Bunun yanında başvuru, bireysel başvuru formunda, cevap dilekçesinin dava dosyasına girmeden dahi kararın verilmiş olabileceğini ifade etmiştir.

37. Diğer taraftan başvuru, Ankara 2. Vergi Mahkemesince verilen karara karşı yaptığı itiraz başvurusunda ve itiraz başvurusunun reddine ilişkin karara karşı yaptığı karar düzeltme başvurusunda, davalı idare tarafından Ankara 2. Vergi Mahkemesine sunulan savunma dilekçesinde ileri sürülen hususlara yönelik olarak açıklama yapmış ve bu hususlara ilişkin karşı iddialarını sunma fırsatı bulmuştur.

38. Bu kapsamda başvuru sahibinin yargılamanın sonucunu etkileyecek usuli bir imkândan mahrum bırakılmasının söz konusu olmadığı ve başvuruya konu yargılama sürecine bir bütün olarak bakıldığında, başvuru sahibine karşı tarafça ileri sürülen veya dava dosyasına intikal eden dava malzemesine ulaşma, bunları tetkik ile beyan ve itirazlarını ileri sürme imkânı verilerek yargılamaya aktif katılımının temin edildiği anlaşılmaktadır. Sonuç olarak somut olayda silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkesine yönelik açık ve görünür bir ihlalin bulunmadığı anlaşılmaktadır.

39. Açıklanan nedenlerle, silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerine yönelik açık bir ihlalin olmadığı anlaşıldığından, başvurusunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin "*açıkça dayanaktan yoksun olması*" nedeniyle kabul edilemez olduğu karar verilmesi gerekir.

b. Mahkemeye Erişim Hakkının İhlali İddiası

40. Başvuru sahibi, mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini iddia etmiş olup, açıkça dayanaktan yoksun olmayan ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmayan başvurusunun bu kısmının kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

41. Başvuru sahibi, vergi ziyaı cezalı ihbarnamenin yeterli araştırma yapılmadan ilan edilen tebliğinin yapıldığını ve bu nedenle yapılan ilan edilen tebliğatin usulsüz olduğunu belirterek mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

42. Adalet Bakanlığı görüşünde, başvurunun son adresinin tespit edilebilmesi maksadıyla adres araştırması yapılması halinde, uyumsuzluk konusu ödeme emri içeriği alacağa ilişkin ihbarnameden haberdar olabileceği ve vergi mahkemelerince ödeme emrine nazaran daha ayrıntılı inceleme yapılan vergi/ceza ihbarnamesini mahkeme önüne taşıyarak yargılama yapılmasını isteyebileceği hususlarının göz önünde bulundurulması gerektiği ifade edilmiştir.

43. Anayasa'nın "Hak arama hürriyeti" kenar başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

44. Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetlerin korunması" kenar başlıklı 40. maddesinin dördüncü fıkrası şöyledir:

"Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlal edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkanının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir."

Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır."

Kişinin, resmi görevliler tarafından vaki haksız işlemler sonucu uğradığı zarar da, kanuna göre, Devletçe tazmin edilir. Devletin sorumlu olan ilgili görevliye rücu hakkı saklıdır."

45. Sözleşme'nin "Adil yargılanma hakkı" kenar başlıklı 6. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes medeni hak ve yükümlülükleri ile ilgili uyumsuzluklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, kamunla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görölmesini isteme hakkına sahiptir."

46. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin yargı organlarına davacı ve davalı olarak başvurabilme ve bunun doğal sonucu olarak da iddia, savunma ve adil yargılanma hakkı güvence altına alınmıştır. Anılan maddeyle güvence altına alınan hak arama özgürlüğü, kendisi bir temel hak niteliği taşımasının ötesinde, Anayasa'nın 40. maddesi uyarınca diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmasını ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biridir (E.2013/64, K.2013/142, K.T. 28/11/2013). Bu bağlamda Anayasa'nın, devletin işlemlerinde ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmesi gerektiğini ifade eden 40. maddesinin de, adil yargılanma hakkının kapsamının belirlenmesinde gözetilmesi gerektiği açıktır. Bunun yanında Anayasa'da adil yargılanma hakkının kapsamı düzenlenmediğinden bu hakkın kapsam ve içeriğinin, Sözleşme'nin 'Adil yargılanma hakkı' kenar başlıklı 6. maddesi çerçevesinde belirlenmesi gerekir (B. No: 2012/1049, 26/3/2013, ř 22).

47. Adil yargılanma hakkının en temel unsurlarından biri olan mahkemeye erişim hakkı, bir uyumsuzluğı mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyumsuzluğın etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına gelmektedir. (B. No: 2012/791, 7/11/2013, ř 52). AİHM, mahkemeye etkili erişim hakkını "hukukun üstünlüğü" ilkesinin temel unsurlarından biri olarak kabul etmekte ve mahkemeye etkili erişim hakkının, mahkemeye başvuru konusunda tutarlı bir sistemin var olmasını ve dava açmak isteyen kişilerin mahkemeye ulaşmada açık, pratik ve etkili fırsatlara sahip olmasını gerektirdiğini ifade etmektedir. Bu sebeple hukuki belirsizliklerin ya da uygulamadaki belirsizliklerin tarafların

mahkemeye erişimine zarar verdiği durumlarda bu hakkın ihlâl edildiğine karar verilmektedir (Geffre/Fransa, B. No: 51307/99, 23/1/2003, § 34).

48. 6183 sayılı Kanun'un 1. maddesine göre kamu alacakları, Devlete ve diğer kamu tüzel kişilerine ait vergi, resim, harç, mahkeme masrafı, vergi cezası, para cezası, gecikme zammı ve gecikme faizi gibi alacaklardır. 6183 sayılı Kanun'un esası, vergiler başta olmak üzere kamu alacağını güvence altına almak ve ödenmediği takdirde kamu alacağını zora dayanarak, Devlet gücü ve memurları eliyle tahsil etmektir (B. No: 2013/2420, 14/1/2014, § 27).

49. Kamu alacağını ödemekle yükümlü olan borçlunun, bu alacak ile ilgili ödeme emri çıkartılması aşamasına gelmeden alacağın esasına ilişkin yargı mercilerine başvurma hakkı bulunmaktadır. Özel kanununda hüküm bulunan hâllerde ödeme vadesinde, yoksa 6183 sayılı Kanun'un 37. maddesine göre tebliğden itibaren bir aylık süre içinde yargı yerlerine başvurarak kamu alacağının esası dava konusu edilebilecektir. Kamu alacağı esasının dava konusu edilmemesi veya dava konusu edilmesine rağmen alacakta hukukî sakatlık bulunmadığına karar verilmesi durumunda alacak kesinleşmiş olacak ve tahsili için ödeme emri düzenlenecektir. 6183 sayılı Kanun'un 58. maddesinin birinci fıkrasına göre bu aşamada ödeme emrine itiraz hâlinde mahkeme davayı sırf tahsile ilişkin olarak, böyle bir borcun olmadığı, borcun kısmen ödendiği ve borcun zamanaşımına uğradığı nedenleriyle sınırlı olarak inceleyebilecektir (B. No: 2013/2420, 14/1/2014, § 28).

50. Başvuru konusu olayda, başvuru, ödeme emrine karşı açtığı davada ve dava hakkında verilen karar üzerine yaptığı itiraz ve karar düzeltme taleplerinde, ihbarnamenin posta yoluyla usulüne uygun olarak tebliğ edilmediği ve kamu alacağının usulüne uygun kesinleşmediği hususlarını ileri sürmüştür. Ankara 2. Vergi Mahkemesi ise ödeme emrinin dayanağını teşkil eden ihbarnamenin posta yoluyla tebliğinin 13/10/2006 tarihinde başvuru adresinde bilinmeyen adresinde tanınmadığı için yapılamadığı, bu durumun ilgili mahalle muhtarının beyanıyla birlikte tutanak altına alındığı, posta yoluyla tebligat yapılamadığı için ilan tebligat yapma yoluna gidildiği ve sonuç olarak kamu alacağının usulüne uygun kesinleştiği gerekçesiyle ödeme emrine karşı açılan davayı reddetmiş, karara karşı yapılan itiraz ve karar düzeltme talepleri de Ankara Bölge İdare Mahkemesince reddedilerek, karar kesinleşmiştir.

51. Görüldüğü üzere Derece Mahkemeleri, başvuru tarafından ihbarnameye konu olan dairenin satın alınması sırasında doldurulan bilgi formunda ve daha sonra dairenin satışı sırasında düzenlenen resmi senette beyan edilen başvuru adresinin 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 101. maddesi çerçevesinde bilinmeyen adres olduğu gerekçesiyle bu adrese yapılamayan ihbarname tebliği için ilan tebligat yoluna gidilmesinde hukuka aykırılık bulmamıştır.

52. Hukukî güvenlik ile belirlilik ilkeleri, hukuk devletinin önkoşullarındandır. Kişilerin hukukî güvenliğini sağlamayı amaçlayan hukukî güvenlik ilkesi, hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. Belirlilik ilkesi ise yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olmasını, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesini ifade etmektedir (E.2013/64, K.2013/142, K.T. 28/11/2013).

53. Mahkemeye erişim hakkı, kural olarak mutlak bir hak olmayıp, sınırlandırılabilen bir haktır. Bununla birlikte getirilecek sınırlandırmaların, hakkın özünü zedeleyecek şekilde kısıtlamaması, meşru bir amaç izlemesi, açık ve ölçülü olması ve başvuru üzerinde ağır bir yük oluşturmaması gerekir (B. No: 2013/1613, 2/10/2013, § 38).

Devletler bir davanın açılabilirliğine ilişkin olarak takdir hakları gereği bazı sınırlamalar getirebilir ve bu davalar niteliği gereği düzenleyici işlemlere konu olabilir. Bununla birlikte, bu sınırlamalar dava açmak isteyen bir kişinin mahkemeye erişim hakkının özüne zarar verecek seviyeye ulaşmamalıdır (Benzer yöndeki AİHM kararı için bkz. *Edificaciones March Gallego S.A./İspanya*, B. No: 28028/95, 19/2/1998, § 34 ve *Rodríguez Valín/İspanya*, B. No: 47792/99, 11/10/2001, § 22).

54. AİHM, Sözleşme sisteminin, bazı durumlarda, Sözleşmeciler Devletlerin Sözleşme'nin 6. maddesiyle güvence altına alınan haklardan etkili olarak yararlanılmasını sağlamak için gerekli tedbirleri almasını gerektirdiğini (*Vaudelle/Fransa*, B. No: 35683/97, 3/1/2001 §52), bunun her şeyden önce hakkında dava açılan kişinin durumdan haberdar edilmesini gerektirdiğini ifade etmektedir (*Dilipak ve Karakaya/Türkiye*, B. No:7942/05 ve 24838/05, 4/3/2014 §77).

55. 213 sayılı Kanun 100. Maddesinde, bilinen adrese gönderilen mektupların muhatabına teslim edildiği tarihte tebliğ edilmiş sayılacağını belirtmiş, 101. maddesinde ise sayma yoluyla bilinen adreslerin neler olduğunu kural altına almıştır. Bu maddeye göre mükellef tarafından işe başlamada bildirilen adreslerin, adres değişikliğinde bildirilen adreslerin, işi bırakmada bildirilen adreslerin, vergi beyannamelerinde bildirilen adreslerin, yoklama fişinde tespit edilen adreslerin, vergi mahkemesinde dava açma dilekçelerinde ve cevaplarında gösterilen adreslerin, yetkili memurlar tarafından bir tutanakla tespit edilen adreslerin, bina ve arazi vergilerinde komisyonlarca tahrir varakalarında tespit edilen adreslerin bilinen adresler olarak sayıldığı görülmektedir.

56. Aynı Kanun'un 103. maddesinde ise muhatabın adresi hiç bilinmediği, muhatabın bilinen adresi yanlış veya değişmiş olduğu ve bu yüzden gönderilmiş olan mektup geri geldiği, başkaca sebeplerden dolayı posta ile tebliğ yapılmasına imkân bulunmadığı ve yabancı memleketlerde bulunanlara tebliğ yapılamadığı durumlarda ilan yoluyla tebliğin yapılacağı belirtilmiştir.

57. Başvuru konusu olayda ise vergi ceza ihbarnamesinin 213 sayılı Kanun'un 101. maddesinde sayılan ve "*bilinen adres*" olarak nitelendirilen adreslerin dışında bir adrese posta yoluyla tebliğ edilmeye çalışıldığı, ancak adreste başvurunun tanınmadığından bahisle ilan tebliğ yoluna gidildiği, başvurunun ilan tebliğden haberdar olamaması ve buna bağlı olarak dava açamaması üzerine alacağın kesinleştiği gerekçesiyle ödeme emrinin düzenlendiği ve başvuru tarafından ödeme emrine karşı açılan davada tebligatın usulüne uygun olarak yapıldığı tespitine yer verildiği görülmektedir.

58. Bu durumda, vergi dairesinin 213 sayılı Kanun'da sayılan bilinen adresler dışında bir adrese gönderdiği ihbarnamenin tebliğinin yapılamamış olması nedeniyle ilan tebliğ yolunu kullandığı, başvurunun adresinin araştırılması için çalışma yaptığı konusunda bir verinin dava dosyası kapsamında bulunmadığı ve bu sebeple başvurunun güncel adresine ulaşmada yeterli özeni göstermediği anlaşılmakla, başvurunun ihbarnameye karşı dava açma hakkını kullanmasının engellenmesi ve bu sebeple ihbarnameye konu kamu alacağının kesinleşmesi sonrasında düzenlenen ödeme emrine karşı sınırlı bir itiraz hakkı bulunması nedeniyle başvurunun mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği anlaşılmaktadır.

59. Açıklanan nedenlerle, başvurunun mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

60. Başvurucu, anayasal haklarının ihlal edildiğini belirterek ve ihlalin ortadan kaldırılması yönünde karar verilmesini talep etmektedir.

61. 6216 sayılı Kanun'un "Kararlar" kenar başlıklı 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

62. Başvurunun değerlendirilmesi neticesinde, mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği tespit edilmiş olmakla, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosyanın ilgili Mahkemesine gönderilmesine ve yeniden yargılama yapılmasına karar verilmiş olduğundan, tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

63. Başvurucu tarafından yapılan ve dosyadaki belgeler uyarınca tespit edilen 198,35 TL harç ve 1.500,00 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 1.698,35 TL yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurucunun,

1. Silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkesinin ihlal edildiği şikâyetinin "açıkça dayanaktan yoksun olması" nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine yönelik şikâyetinin KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

B. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın Ankara 2. Vergi Mahkemesine GÖNDERİLMESİNE,

C. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

D. 198,35 harç ve 1.500,00 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 1.698,35 TL yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurucunun Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına; ödemede gecikme olması halinde, bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz uygulanmasına,

12/3/2015 tarihinde **OY BİRLİĞİYLE** karar verildi.

Başkan
Alparslan ALTAN

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Celal Mümtaz AKINCI